

La Dictadura de Primo de Rivera

CAPÍTOL III – OPOSICIONS I CAIGUDA DE LA DICTADURA.

L'EXPOSICIÓ UNIVERSAL DE BARCELONA DE 1929.

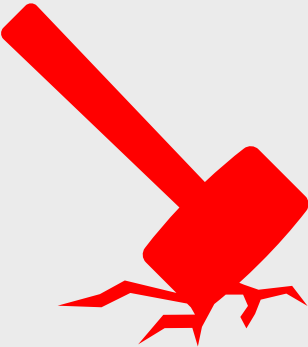

Portald'Història

LA RESTAURACIÓ BORBÒNICA II:
REGENERACIONISME I CRISI DEL RÈGIM
(1902 – 1931)

Les oposicions a la Dictadura

A mesura que avançava la Dictadura, més i més grups socials i polítics van anar organitzant una oposició més ferma contra el règim de Primo de Rivera, mentre aquest anava perdent els seus suports inicials i debilitant-se.

- Socialistes, comunistes i anarquistes

- Els Republicans

- Els sectors més liberals de l'Exèrcit

- El món intel·lectual i universitari

- Destacats líders polítics dinàstics

- Els Catalanistes

Què van fer militars, intel·lectuals i universitaris?

Els **sectors més liberals i republicans de l'Exèrcit**, i també grups d'oficials per motius més corporatius, van anar eixamplant l'oposició a Primo de Rivera dins de l'Exèrcit.

LA “SANJUANADA” (24 de juny de 1926)
Intent de *pronunciamiento* o cop d'Estat contra Primo de Rivera, liderat pels generals **Francisco Aguilera i Valeriano Weyler**, i amb la implicació d'alguns polítics dinàstics com **Sánchez Guerra** o **Romanones**.

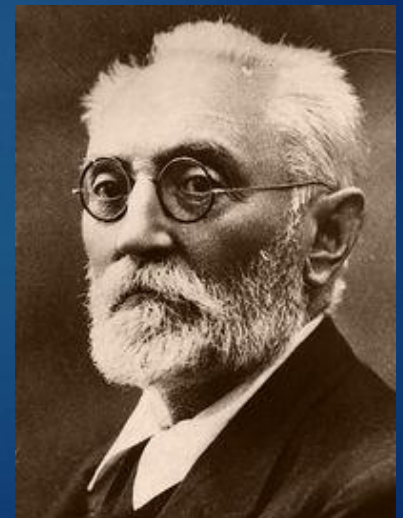
El general Francisco Aguilera Egea

Primo de Rivera també va trobar una forta oposició en el **món universitari**. El 1926 es va crear la **FUE** (Federación Universitaria Española), com un sindicat d'estudiants republicans de gran implantació a les principals Universitats espanyoles.

Tanmateix figures cabdals de l'àmbit **intel·lectual** van formar part de les oposicions a la Dictadura. El cas més conegut i icònic va ser la de l'**escriptor i filòsof Miguel de Unamuno**.

Molt crític contra el règim i contra la monarquia, Primo de Rivera el va destituir del seu càrrec de **Rector de la Universitat de Salamanca** l'any 1924, i poc més tard el va confinar a l'illa de Fuerteventura, d'on va escapar per exiliar-se a França fins a l'any 1930.

Què van fer els socialistes i els anarquistes?

Tant el **PSOE** com el **sindicat UGT** havia mantingut una posició ambigua i fins i tot d'una certa connivència amb el règim de Primo de Rivera els primers anys, però a partir de 1928 van passar a una oposició activa.

El **Partit Comunista d'Espanya**, creat el 1921, tenia un nombre molt baix de militants durant la Dictadura (no superior als 5.000), però fou fortament reprimat i formava part d'una oposició activa contra el règim.

El **sindicat CNT** fou el més durament reprimat i perseguit pel règim de Primo de Rivera. Va actuar organitzant actes de resistència i vagues, sobretot a **Andalusia i a Catalunya**.

CNT

AIT

Què van fer els catalanistes?

A Catalunya, diversos partits nacionalistes, com **Acció Catalana** (una escissió de la Lliga Regionalista), la **Unió Socialista de Catalunya**, i el **partit independentista Estat Català**, fundat el 1922 per **Francesc Macià**, formaven la base de l'oposició catalanista al règim de Primo de Rivera.

EL COMLOT DEL GARRAF

El grup radical **Bandera Negra** (dins de l'Estat Català), va planejar un **atemptat contra el Rei Alfons XIII** que havia de visitar Barcelona el 26 de maig de 1925. El pla preveia el llançament d'una bomba contra el cotxe reial a la Plaça Catalunya, i com a pla alternatiu, una bomba a les vies del tren al Garraf, quan passés el comboi en el que viatjava el Rei. Ambdós van fracassar.

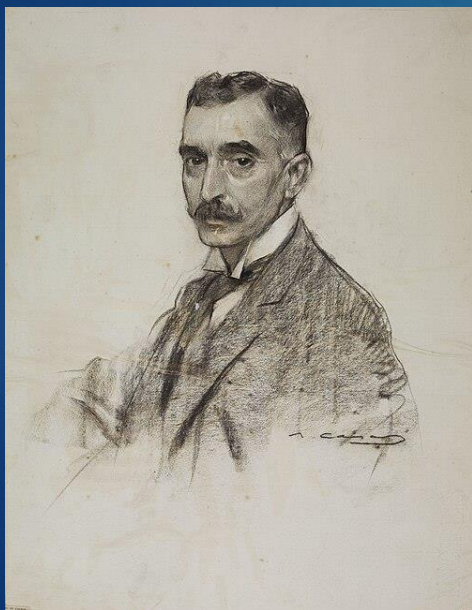
El Judici (juliol de 1925)

L'operació fou descoberta per la policia i els seus promotors foren detinguts i jutjats. Va haver dues penes de mort, commutades per cadena perpètua, i altres condemnes de presó. Tots foren amnistiats el 1930.

Què pretenia fer Macià a Prats de Molló?

El novembre de 1926, Francesc Macià i un grup armat d'Estat Català van intentar una **invasió de Catalunya** des de França (per Prats de Molló), per assolir la independència.

Va acabar en fracàs i Macià i els principals dirigents foren detinguts a França abans de creuar la frontera.

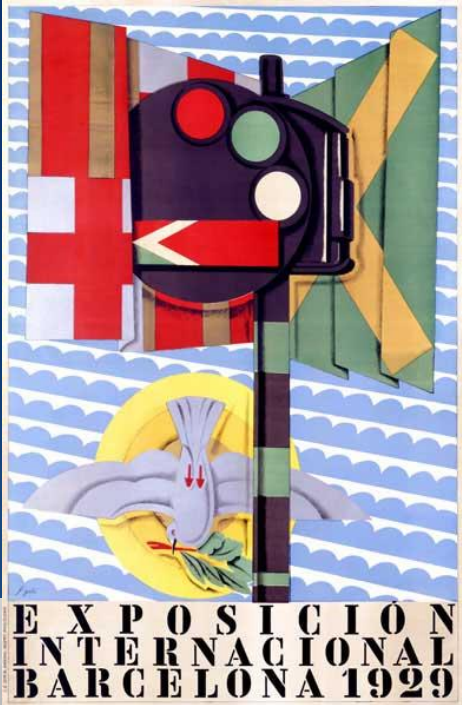
Retrat de Francesc Macià pintat per Ramon Casas.

Organitzats en dues columnes armades, pretenien ocupar Olot i des de la capital de la Garrotxa proclamar la **República Catalana**.

El judici a Macià va tenir lloc a París el gener de 1927, i va acabar amb una sentència de 2 mesos de presó i una petita multa. Però Macià va obtenir un gran ressò mediàtic que li atorgà un fort carisma de **líder del moviment catalanista d'esquerrres**.

Per què es va fer una altra Exposició Universal?

El 1929, Primo de Rivera va recuperar un antic projecte de celebrar una **nova Exposició Internacional a Barcelona**, amb la intenció de:

- ✿ Obtenir el nou **el suport de la burgesia catalana**, que s'havia allunyat del règim a causa de la política anticatalana practicada durant la dictadura.
- ✿ Mostrar **l'èxit de la política econòmica del règim** i reforçar la imatge d'Espanya (i la del propi dictador), a l'exterior.

Com va ser l'Exposició de Barcelona de 1929?

- Va ocupar un ampli recinte al sud de la ciutat, a la **muntanya de Montjuïc**, segons un projecte de l'arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**.
- Va implicar la remodelació urbanística de tota l'àrea de Sants i Les Corts, amb la prolongació de la **Gran Via** i la construcció de la **Plaça d'Espanya**.

- Es va celebrar el **maig de 1929** al **gener de 1930**.

*Plànol de
l'Exposició original*

Com va ser l'Exposició de Barcelona de 1929?

- S'hi van construir grans edificis emblemàtics com l'**Estadi**, el **Teatre Grec**, les **Fonts Màgiques**, el recinte del **Poble Espanyol** o el **Palau Nacional**, a més de la gran **Plaça d'Espanya** i les **torres venecianes** de l'entrada.
- Van participar-hi fins a **20 països**, com els Estats Units, l'URSS, França, Alemanya, Brasil o el Japó.

- Va rebre gairebé **6 milions de visitants** (un 20% d'estrangers).
- Va tenir un cost aproximat d'uns **150 milions de pessetes** de l'època (uns 950 milions d'€ actuals).
- Va ser finançada sobretot per l'Estat, l'Ajuntament, la Diputació i empreses i promotors privats.
- L'entrada costava des **d'1,5 pesseta (1 dia)**, a **125 pessetes** (abonament temporada).

Per què va dimitir Primo de Rivera?

Pèrdua de suport
de bona part de
l'Exèrcit

Pèrdua de
confiança per
part del Rei
Alfons

Conseqüències
de la crisi
econòmica de
1929

Primo de Rivera va presentar la **dimissió al Rei el 28 de gener de 1930**, i va marxar a l'exili a París, on va morir el dia 16 de març. El Rei Alfons va nomenar nou cap de Govern al general **Dámaso Berenguer**, amb l'encàrrec de retornar de forma progressiva a la "normalitat constitucional" anterior a 1923.

Primo de Rivera arrossegava diversos **problemes greus de salut** que es van anar agreujant amb els anys: diabetis, hipertensió, úlceres d'estomac i estrès, afegit als excessos continuats d'alimentació, abús d'alcohol i malalties de transmissió sexual.

